

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/96909,Obchody-229-rocznicy-uchwalenia-Konstytucji-3-Maja-w-Toruniu.html>
24.04.2024, 07:07

Obchody 229. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Toruniu

Obchody 229. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja - czyli próby zbudowania Polski silniejszej, sprawiedliwszej, lepszej i zdolnej do obrony przed złymi pruskimi, rosyjskimi i austriackimi sąsiadami Rzeczypospolitej - są w bieżącym roku niezwykle utrudnione, ale nie niemożliwe. W całej Polsce planowane są na sam dzień rocznicy, czyli niedzielę 3 maja przede wszystkim uroczyste nabożeństwa w intencji Niepodległej Ojczyzny.

Podkreślić zarazem należy, że od 1920 roku decyzją Papieża Benedykta XV 3 maja jest zarazem Świętem Najświętszej Marii Panny Królowej Polski. Uroczystości kościelne odbędą się z poważnymi ilościowymi ograniczeniami, zależnymi od wielkości świątyni, ale podkreślimy, że największe świątynie mogą zgodnie z obowiązującymi obecnie regulacjami gościć od blisko lub około stu wiernych, jak np. toruńska Katedra Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Ewangelisty (91 miejsc dla wiernych), czy Katedry w Oliwie i Pelplinie, po nawet dwieście, jak gdańska Konkatedralna Bazylika Mariacka. Umożliwi to chociaż w ten ograniczony sposób, z udziałem osobistym Arcybiskupów i Biskupów w całej Polsce oddanie należnego hołdu wielkiej i ważnej rocznicy, a zarazem podkreślenie rangi święta kościelnego. Niestety nie będzie nabożeństw polowych, jak np. tradycyjna wielka msza na toruńskim rynku, która już od wielu lat była najważniejszym elementem religijnym trzeciomajowego święta, z masowym udziałem i mieszkańców i turystów. Dziś niestety jest to niemożliwe ze względu na epidemię. Poza uroczystościami religijnymi niewielkie grupy społeczników, przedstawiciele władz samorządowych i państwowych, bez tworzenia zgromadzeń złożą kwiaty pod tradycyjnymi miejscami pamięci.

W Toruniu jest kilka ważnych miejsc pamięci, pod którymi tradycyjnie w trzeciomajowe święto składane są kwiaty. Mimo strasznej zarazy także i w tym roku oddamy należny hołd wielkim Polakom, którym zawdzięczamy naszą wolność. W Toruniu najważniejszym miejscem honorowanym w rocznice Konstytucji 3 maja stał się **pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego** zlokalizowany tuż przy zachodnim skraju starego miasta, na Placu Rapackiego (między ulicą Chopina i alejami 500-lecia Torunia oraz Jana Pawła II). Piękny figuratywny pomnik stanął wśród zieleni dużego skweru 15 sierpnia 2000 roku z następującą dedykacją:

Marszałek Józef Piłsudski 1867–1935. Wskrzesicielowi

państwa polskiego honorowemu obywatelowi Torunia w 80. rocznicę Bitwy Warszawskiej mieszkańcy Torunia i ziemi chełmińskiej

W rocznicę Konstytucji 3 Maja ta dedykacja jest równie aktualna, jak w rocznicę zwycięstwa nad bolszewikami czy w Święto Niepodległości. Tuż obok pomnika Piłsudskiego znajduje się upamiętnienie **Armii Krajowej**, z dedykacją Żołnierzom Armii Krajowej i symbolem Polski walczącej. Kilkaset metrów od tych upamiętnień, u zbiegu ulic Franciszkańskiej i Wały Generała Sikorskiego znajduje się pomnik upamiętniający pierwszego po zaborach wojewodę pomorskiego **Stefana Łaszewskiego**. Upamiętnienie po raz pierwszy zbudowano w 1925 r., rok po Jego śmierci. Zlokalizowane jest tuż przy samym szczycie budynku przedwojennej siedziby pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, a po wojnie obiekt ten, jako Collegium Maius stał się jedną z najważniejszych siedzib Uniwersytetu. Był też pierwszą siedzibą Rektora UMK. Niemcy zniszczyli w czasie okupacji pomnik pierwszego wojewody, tak jak i pierwsze upamiętnienie Józefa Piłsudskiego pochodzące jeszcze z 1928 roku i zlokalizowane na Placu Św. Katarzyny. W 1997 roku odbudowano pomnik Łaszewskiego – jednego z ojców niepodległości Pomorza, a 13 lat później, w styczniu 2020 roku, podczas obchodów stulecia powrotu Pomorza do Polskie pamiątkową tablicą na ścianie muru Collegium Maius uczczono wszystkich sześciu wojewodów pomorskich z lat 1920-1939.

Kolejne bardzo ważne miejsce pamięci w Toruniu, z reguły odwiedzane podczas świąt państwowych, to pomnik jednego z najbardziej zasłużonych dla Pomorza żołnierzy i polityków – **Józefa Hallera**. Pierwszego upamiętnienia doczekał się w Toruniu już w latach 1920-1930 w pobliżu dzisiejszej Szosy Lubickiej. W sierpniu 2012 roku tuż przy wschodnim skraju Placu Świętej Katarzyny, przy Rondzie Podoficerów u zbiegu ulicy Piastowskiej wybudowano na wysokim cokole duży figuratywny pomnik generała Hallera. Przy wszystkich tych upamiętnieniach z okazji rocznicy Konstytucji 3 maja, z zachowaniem wszelkich zasad ostrożności, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku złożył biało-czerwone bukiety kwiatów.

Uhonorowano bukietem kwiatów jeszcze jeden pomnik – pięknie artystycznie figuratywne upamiętnienie **Generał Profesor Elżbiety Zawackiej**, wybudowane we wrześniu 2014 roku tuż przy siedzibie Fundacji Jej Imienia, przy ul. Podmurnej 93 na toruńskiej Starówce. To najślawniejsza torunianka w blisko ośmiu wiekach historii miasta, jedyna kobieta wśród sławnych Cichociemnych w czasie II wojny światowej. Urodzona w 1909 roku, jeszcze pod zaborami, gdy rocznic Konstytucji 3 maja ani innych polskich tradycji narodowych nie wolno było publicznie obchodzić. Swoim długim, prawie stuletnim życiem dowiodła swojej ogromnej pracowitości i mądrości, ale przede wszystkim bardzo głębokiego patriotyzmu, dzielności i bohaterstwa najwyższej próby, oraz niezwykłych talentów organizacyjnych. Podczas wszystkich świąt państwowych warto wspomnieć tę niezwykłą, bohaterską toruniankę.

W imieniu Instytutu Pamięci Narodowej kwiaty pod pomnikami złożył prof. Mirosław Golon, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku.

Msza święta w Bazylice
św. Jana Chrzciciela i
św. Jana Ewangelisty w
Toruniu w rocznicę
uchwalenia Konstytucji
3 Maja